

EUROPOS KOMISIJA
ĮMONIŲ IR PRAMONĖS GENERALINIS DIREKTORATAS

Turizmas, įmonių socialinė atsakomybė, vartojimo prekės ir tarptautiniai reglamentavimo susitarimai
Tarptautiniai reglamentavimo susitarimai ir žaislų sauga

Paskutinis atnaujinimas: 2011/09/26

ŽAISLŲ SAUGOS DIREKTYVOS

TAIKYMO GAIRĖS NR. 14

Sporto įranga ar žaislai

Šios gairės yra neįpareigojantis dokumentas, padedantis valstybėms narėms ir suinteresuotoms šalims atskirti žaislus nuo sporto įrangos. Gairės atspindi ekspertų, dalyvavusių Žaislų saugos ekspertų grupių susitikimuose, daugumos nuomonę. Šiame dokumente pateikiamos pavyzdžių, padėsiančių priimti sprendimus, nuotraukos. Jos nesuponuoja gaminių, pateikiamų pavyzdžiais, atitikties.¹

Šios gairės neatleidžia nacionalinių institucijų nuo pareigos kiekvieno konkretaus gaminio atveju spręsti, ar gaminiui yra taikoma žaislų saugos direktyva, ar jam turėtų būti taikomi kiti Europos Sąjungos teisės aktai. Teismas pakartotinai nurodė, kad nacionalinės institucijos, kurių sprendimus prižiūri teismai, kiekvienu konkrečiu atveju sprendimą turėtų priimti atsižvelgiant į visas gaminio charakteristikas. Todėl šios gairės nepateikia atsakymo, kokią reglamentavimo bazę taikyti. Gairės yra viena iš daugelio priemonių, padedančių nacionalinėms kompetentingoms institucijoms dėl kiekvieno konkretaus gaminio priimti atitinkamą sprendimą. Šios gairės jokia būdu neatima iš nacionalinių institucijų teisės konsultuotis su kolegomis iš kitų susijusių reglamentuojamų sektorių tam, kad įvertinti įvairius konkretaus gaminio aspektus ir susidaryti išsamų vaizdą.

1. Įžanga

Sporto įranga ir dviračiai direktyvoje 88/378/EEC nelaikoma žaislais. Per Žaislų saugos direktyvos (ŽSD) 2009/48/EC peržiūrą direktyvos leidėjai ne siekė išplėsti ŽSD taikymo sritį, bet norėjo ją plačiau paaiškinti. Direktyvos leidėjai nelaikė žaislais sporto įrangos (įskaitant riedučius ir riedlentes), skirtos vaikams, kurių kūno masė didesnė kaip 20 kg, ir motorolerių/paspirtukų bei kitų sportui skirtų transporto priemonių.

¹ Nuomonės, pateiktos šiame dokumente, nėra teisiškai privalomos; tik Europos teisingumo teismas („Teismas“) gali autoritetingai išaiškinti Bendrijos teisės aktus

Direktyva 2009/48EC aiškina, kad:

- Įranga, skirta sportui, o ne vaikams iki 14 metų žaisti, nėra laikoma žaislais. Kadangi esama ir „pilkosios“ zonos produktų, naujoji ŽSD direktyva padeda klasifikuoti atsižvelgiant į kriterijų, ar gaminys skirtas vaikui, kurio kūno masė ne didesnė kaip 20 kilogramų.
- Transporto priemonės, ypač motoroleriai/paspirtukai, nėra žaislai, jei jie skirti sportui arba naudojimui važinėti viešaisiais keliais arba viešaisiais takais. Taip pat pavyzdžiais būtų riedslidės, stumiamos rogutės, dviračiai-paspirtukai ir riedučiai. Ir atvirkščiai, kai kurios transporto priemonės gali būti laikomos žaislais, jeigu jie skirti žaisti vaikams iki 14 metų, pavyzdžiui, motoroleriai/paspirtukai skirti žaisti, o ne važinėti viešaisiais keliais arba viešaisiais takais.

ŽSD nėra apibrėžtas terminas "sporto įranga", todėl jį reikėtų paaiškinti. Žodynuose rašoma, kad "sporto įranga" reiškia įrangą arba objektus, naudojamus arba reikalingus i tam tikroje sporto šakoje, nepriklausomai nuo to, ar sportas yra fizinė veikla, atliekama laikantis tam tikrų taisyklių, ar įprotis, kurie paprastai susiję su rungtyniavimu. Europos Tarybos „sporto“ apibrėžimas reiškia visas fizinės veiklos rūšis, kuriose dalyvaujant individualiai ar organizuotai, siekiama parodyti arba pagerinti fizinę parengtį arba psichinę būklę (gerovę), kuriant socialinius santykius arba siekiant rezultatų rungtyniaujant bet kokių lygmeniu¹. Rinkos priežiūros institucijoms ir suinteresuotoms šalims priimti sprendimą dėl rūpimų gaminių turėtų padėti žemiau išvardinti kriterijai.

2. Kriterijai, pagal kuriuos gaminiai klasifikuojami kaip žaislai arba kaip sporto įranga

Žaislo apibrėžime pateikiami šie kriterijai:

- Bet koks gaminys, suprojektuotas ir skirtas
- vien tik arba ne vien tik
- naudoti žaidžiant
- vaikams iki 14 metų.

Sąvokos „naudoti žaidžiant“ ir „žaidimo funkcija“ yra sudėtingiausios šiame apibrėžime. Faktiškai, viskas vaikui turi žaidimo funkciją, tačiau ne kiekvienas daiktas patenka į žaislo apibrėžimą. Kad gaminys būtų laikomas žaislu pagal Žaislų saugos direktyvą, gamintojas žaislo žaidimo funkciją turi pateikti nurodydamas gaminio panaudojimo paskirtį. Tai, kad gaminys skirtas vaikams iki 14 metų, dar savaime nereiškia, kad gaminys yra žaislas (pavyzdžiui, vaikiški dviračiai).

¹ http://www.coe.int/t/dg4/sport/SportinEurope/charter_en.asp#TopOfPage

2.1. Gamintojo numatyta gaminio paskirtis

Vienas iš pagrindinių kriterijų, kodėl gaminys laikomas sporto įranga, yra gamintojo deklaruojama gaminio naudojimo paskirtis. Jis turėtų būti pagrįstas:

- Paskirstymo kanalais: paprastai sporto įranga parduodama specialiose parduotuvėse. Tačiau ji gali būti parduodama ir specializuotose žaislų parduotuvėse, kuriose ši įranga dažniausiai būna išdėstoma atskirai;
- Pardavimo vieta parduotuvėje: paprastai sporto įranga vaikams parduodama ją išdėstant greta sporto įrangos suaugusiems arba atskirai nuo žaislų;
- Tikslinė auditorija reklamoje, pateikime ir įpakavime: įpakavimu ir reklama yra akcentuojama, kad gaminys sukurtas ir pritaikytas naudojimui sportui. Dėl fizinių rezultatų, kurių siekiama naudojant įrangą, ši yra laikytina sporto įranga. O kai įpakavimas, pateikimas ir reklama sukuriami taip, kad domintų vaikus, tada gaminys yra laikytinas žaislu.

2.2. Išskirtinės gaminio savybės

Įrangos vieneto dydis ir vaiko dydis nėra vieninteliai svarbūs veiksniai bandant atskirti sporto įrangą nuo žaislų. Jeigu toks pats gaminys yra pagamintas mažesnio nei įprasta dydžio, bet medžiagos atrodo tokios pat kaip tikro dydžio gaminio, tokiu atveju tai bus ne žaislas, bet greičiau sporto įranga. Tačiau, jei gaminys yra ne tik mažesnio dydžio, bet ir pakitęs dėl jo gamybai panaudotų medžiagų, jei jis nuo tikro dydžio gaminio skiriasi išvaizda arba tam tikrais komponentais, tuomet jis gali būti laikomas žaislu. Kalbant apie išskirtines savybes, paprastai ryškiausia skiriančiąja savybe būna panaudotos kitokios medžiagos.

Bandant apibrėžti gaminių skirstymo kriterijus, t.y. atskirti sporto įrangą nuo žaislų, turėtų būti įvertintos toliau pateikiamos išskirtinės savybės. Jos turėtų būti įvertinamos papildomai šalia kitų išvardytų kriterijų, o ne atskirai paėmus:

- Ryškių, patrauklių spalvų gaminiai su piešinėliais, sukurti taip, kad sudomintų ir pralinksmintų vaikus (įskaitant animacinius personažus, pateiktus arba ant gaminio, arba atskirai pridedant, pavyzdžiui, lipdukai);
- Gaminiai, pagaminti iš įvairių medžiagų, pritaikytų, kad žaislas būtų „malonesnis vaikui“ (pavyzdžiui, lengvesnis arba minkštesnis nei įprasta);
- Gaminiai, pagaminti kaip sporto įrangos dublikatai, aiškiai skirti vaikams žaisti arba mėgdžioti sporto veiklos judesius;
- Atpažįstami ir suvokiami kaip žaislai, netinkami arba nelaikomi tinkamais naudoti sportui arba fiziniam lavinimui.

2.3. Ypatingi gaminio naudojimo kriterijai

Sporto įrangai paprastai būtinos instrukcijos arba numatytos naudojimosi sąlygos, o tuo tarpu vaikas su žaislu gali būti paliktas vienas, nes nėra rizikos susižeisti. Sporto treniruočių metu būtina žinoti specialius sporto įrangos naudojimosi kriterijus, o tai patvirtina, kad gaminyje turi būti naudojamas „sportui“, o ne „žaisti“.

Kriterijai yra tokie:

- Mokymasis ir treniruotės – Kaip ir suaugusiems, vaikams taip pat reikia išverti mokymosi stadiją, kartais instruktuojant ekspertams, įgyti konkrečios sporto šakos įgūdžių ir išmokti tinkamai naudotis įranga. Tokios sporto veiklos pavyzdžiai yra slidinėjimas, čiuožinėjimas ir važinėjimas dviračiu.
- Ypatinga priežiūra mažiems vaikams – Dėl įvairių priežasčių sportuojantys vaikai paprastai yra prižiūrimi suaugusiųjų, pavyzdžiui, jie yra mokomi naudotis įranga, mokomi žaidimo taisyklių ir žaidimo technikos.
- Apsaugos priemonių naudojimas – Sportuojant, įskaitant važinėjant dviračiu, riedučiais, žaidžiant futbolą, vaikai ir daugelis suaugusiųjų naudojami papildoma apsaugine įranga, pavyzdžiui šalmais ir blauzdų apsaugomis.
- Specialios taisyklės vaikams – Daugelis sporto federacijų turi sukūrę specialias taisykles, pritaikytas vaikų poreikiams. Pavyzdžiui, Play & Stay akcija, sugalvota Tarptautinės teniso federacijos, kurią perėmė beveik visos Europos teniso federacijos - vaikai skatinami naudoti specialius kamuoliukus, atitinkamo dydžio raketes ir treniruočių metu laikytis specialios technikos.
- Sporto lavinimas specialiai pritaikytose vietose – Pavyzdžiais būtų golfo aikštynai, slidinėjimo trasos ir teniso kortai. Šios specialiai įrengtos vietos paprastai yra pritaikytos, kad atitiktų specialius saugos reikalavimus, kartais ir specialiai vaikams (pavyzdžiui, maži teniso kortai ir slidinėjimo trasos pradedantiesiems).

2.4. Kaina

Žaislai parduodami už mažesnę kainą nei sporto įranga, nes sporto įranga privalo atitikti ypatingus kriterijus ir charakteristikas, kad ja būtų tinkamai naudojama ir saugu.

Į šiuos kriterijus įeina:

- Medžiagos – Žaislai paprastai gaminami iš plastiko arba specialių minkštų medžiagų, o sporto įranga gaminama iš pagerintų medžiagų, pavyzdžiui:
 - Sportinės slidės susideda iš įvairių komponentų, tokių kaip stiklo pluoštas, Kevlaras, aliuminis, kiti polimerai bei sudėtinės medžiagos, pavyzdžiui, anglies pluoštas.
 - Golfo lazdos susideda iš įvairių medžiagų, tokių kaip titanas, nerūdijantis plienas ir pažangios sudėtinės medžiagos.

- Saugos standartai – Jei tam tikros sporto šakos treniruotėms taikomi saugos standartai, kurie numatyti Asmeninių apsaugos priemonių direktyvoje (89/686/EEC), tuomet turi būti dėvimos apsaugos priemonės.
- Gaminio sukūrimas ir dizainas: Sporto prekių gamintojai nuolat kuria naujovišką gaminių dizainą, pritaiko inovacines technologijas ir medžiagas, siekiant kad gaminiai būtų tinkamai naudojami ir būtų saugūs.

3. Konkretūs pavyzdžiai

	Žais- las	Sporto įranga	išaiškinimas
<p>Batutai, skirti naudojimui namų sąlygomis</p> 	X		Gaminys, skirtas žaisti vaikams < 14 metų
<p>Čiuožynės</p> 	X		Aptarta per ADCO susitikimą. Skirta žaisti vaikams < 14 metų

<p>Slidės ir slidinėjimo batai</p> 		<p>X</p>	<p>Slidinėjimas aiškiai priskiriamas laisvalaikio ir sporto veiklai, jis nėra laikomas žaidimu</p>
<p>Krepšinis/futbolas</p> 		<p>X</p>	<p>Sporto renginiuose naudojami profesionalūs ir treniruočių kamuoliai</p>
<p>Krepšinis/futbolas</p> 	<p>X</p>		<p>Didžiausias šių gaminių skirtumas yra dėl fizinių/medžiagų savybių, kurios pritaikomos taip, kad gaminys tiktų vaikams judriuose žaidimuose</p>
<p>Amerikietiško futbolo (sokerio) vartai, pritaikyti namų sąlygoms</p>	<p>X</p>		<p>Gaminys skirtas žaisti vaikams < 14 metų</p>
<p>Amerikietiško futbolo (sokerio) vartai</p> 		<p>X</p>	<p>Amerikietiško futbolo (sokerio) vartai naudojami sporto renginiuose bei treniruotėse arba viešose aikštelėse</p>

			
Motoroleriai/paspirtukai	X		Naudojami žaisti vaikams < 14 metų (žiūrėkite gaires Nr. 1)

4. Kam tenka galutinė atsakomybė nuspręsti, ar tam tikras gaminys patenka į direktyvos 2009/48/EC taikymo sritį, ar nepatenka?

Sprendimo priėmimas, ar gaminiui yra taikoma žaislų saugos direktyva, ar nėra taikoma, priskiriamas teisės aktų įgyvendinimo sričiai. Todėl atsakomybė dėl sprendimo pirmiausia tenka valstybei narei. Jei Komisijos tarnyba nusprendžia, kad valstybės narės sprendimas dėl gaminio laikymo žaislu yra neteisingas, šio klausimo sprendimą iš valstybės perima Tarnyba. Vienintelė institucija, galinti pateikti galutinį atsakymą Direktyvos taikymo klausimu, yra Teisingumo teismas.